

בלבבי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

דרשה מהרב

דיבור עם הקב"ה כל היום

הסתר בין האדם לקב"ה מכח דיבורה של חוה, וגילוי ההסתר מכח דיבורו של האדם

הדיבור הראשון שאדם הראשון דיבר היה עם הקב"ה, כמפורש בתורה (בראשית ב, כ): **וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וְלִי עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנַגְדּוֹ, וּפִירַשׁ** בשם המדרש שאדה"ר אמר לקב"ה: 'לכולם יש בן זוג ולי אין בן זוג'. לעומת זאת, חוה דיברה את דיבורה הראשון לא עם הקב"ה אלא עם הנחש. מכאן ואילך - כל הדיבורים נפלו לבעל הלשון, הנחש, שעליו נאמר 'מה הנאה יש לו לבעל הלשון'. מאז, כאשר האדם מדבר, יש לו כעין מסך של נחש נחושת, והוא לא מרגיש שהוא מדבר עם בורא עולם. מגילת אסתר עניינה לגלות ולהסיר את ההסתרים, שיהיה גילוי ולא הסתר. **אֶת קֶלֶף שְׁמַעְתִּי בְּגֹן וְאִירָא וְאֶחְבֵּא**, מכח הדיבור שנמסר לאדם הוא מקשר את עצמו לבורא עולם. מכוחו הוא יכול לגלות ולהסיר את המסך וההסתר, ולהתקשר במעמקי לבבו אליו יתברך שמו. מי שמרגיל את לשונו לדבר עם בורא עולם, אבל לא לדבר מהשפה ולחוץ, אלא לדבר מעומק לבבו, יפלו כל המסכים ויתגלה ההסתר. כמו שכאשר האדם שופך את לבבו לפני בני אדם הוא מספר את הדברים עם רתיחת הדמים, עם כאב או השמחה שבדבר, כך בצורת החיים הפנימית האדם צריך לדבר עם הקב"ה כסדר לאורך היממה.

אדם שרגיל לחיות באופן הזה, הוא יוצא מההסתר לגילוי, ומתקיים בו עניינה של מגילת אסתר, לגלות את ההסתר. זו ההכנה האמיתית והראויה לביאת משיח צדנו, משיח - מְשִׁיחַ. כאשר דיבורינו יהיו בעיקרם מופנים לקב"ה, אז בודאי משיח

צדקנו יבוא. הדיבורים שמתרבים בדור האחרון הם ההסתר הגמור למציאותו של משיח, אפילו אם זה לא דיבורים אסורים. הריבוי של הדיבור כשלעצמו, הוא אותו אור הגאולה הגדול שירד לעולם, ונלקח לס"א ולא לקדושה.

שיהיה גילוי של הנשמות, והנשמות ירגי-שו את בוראם, וישיחו עם הבורא, לא רק באופן של **שיחו בכל נפלאותיו** (תהלים קה, ב), אלא לשיח עמו ממש, אזי יהיה גילוי שלם של ביאת משיח בב"א.

שִׁיחַ - מְשִׁיחַ.

כאשר דיבורנו

יהיו בעיקרם

מופנים לקב"ה,

אז בודאי משיח

צדקנו יבוא

השואל: מה המטרה שהאדם צריך לספר לקב"ה את כל מה שעובר עליו אם זה לא צער או בקשות?

הרב: מדוע האדם מדבר עם אשתו, וכי רק עבור בקשות ועזרה וייעוץ נישואין, האדם הרי לא מדבר בביתו רק עבור כך שיעזרו לו. כשם שזה טבעו של עולם לדבר בבית, כך זה טבעו של יהודי לדבר עם בורא עולם. הענין בדיבורים עם בורא עולם הוא שעל-ידי-כן האדם נקשר אליו ית"ש. כדברי המדר"ר **וכי מה**

איכפת לו להקב"ה בין שוחט מן הצואר לשוחט מן העורף, הא לא נתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות, לצרף מל-שון צירוף וחיבור, לכל הדיבורים הללו יש להם מטרה אחת - שאני אתה וכל הנשמות כולם יתקשרו למי שאמר והיה העולם, אין מטרה אחרת.

השואל: לרב יש הרבה ספרים, מה הרב מייעץ, לקרוא את הספרים הראשונים שלו, או ההסבר של המסילות ישרים, איך מכניסים בן אדם לקרוא את ספרי הרב?

הרב: אני לא מבין בכלל את השאלה, עד ימינו היום מזמן מתן-תורה הארון מלא, איך אתה מסתדר עם כל הספרים עד שם? אז יש עוד כמה ספרים בארון, אזי הקושיא נהייתה טיפה יותר גדולה.

השואל: מה זה אומר, לא הבנתי, להתחיל עם א'?

הרב: מי שמתחיל בא' מתחיל ב"אנכי ה' אלוקיך", מי שמתחיל ב-ב' מתחיל ב"בראשית".

השואל: אז מה זה בראשית באמת אצלכם?

הרב: הראשית לא מתחילה אצלי, זה גופא הנקודה, יש מהלך ארוך קודם לכן, רק שכל אדם יכול לקחת גם מדברי קדמונינו ויכול לקחת גם מדברים שנדפסים היום, אבל אם הוא רוצה להתחיל מהנקודה הזו - לא, הוא חייב להתחיל בדברי רבותינו הקדמונים ולבנות את הכל. ואיך הוא מתחיל שם ומה הסדר שם, האם יקח 'רבינו יונה' או 'רמב"ן' או 'חובות הלבבות'.

השואל: ברור, ברור, אבל נגיע לספרים שלך עכשיו,

הרב: ממילא השאלה מאיפה הוא הגיע לשם, ומאיפה שהוא הגיע לשם אזי השאלה מאיפה נקודת ההמשך. ■

בשבוע הבא נפרסם את דרשת הרב מארגנטינה תשע"ח: תהליך השקטה בהתבודדות.

פנימיות התורה | פרק ד'

מי שהשיג את אותו דבר חכמה מכח היראת חטא, אז נגלים לו שערי פנימיות החכמה! כלפי חוץ זה יכול להתראות שיש לו ריבוי של חכמה, שהוא יודע הרבה, שהוא מחדש הרבה, שזה אסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא, ועוד, אבל את זה נראה שיש גם לאחריני, וקשה להבחין בדבר. אבל אליבא דאמת, מונחת כאן תורה אחרת, זוהי תורה מהר סיני, זו תורה בקדושתה, זו תורה במקורה!!

מה שאין כן "מי שהוא יודע ואין בידו יראת חטא - אין בידו כלום!!" ואם האדם מברר את עומק נפשו, והוא מגיע למסקנה האמיתית שעדיין היראת חטא שלו אינה שלימה, אז הוא צריך בעל כרחך להגיע למסקנה שהוא עדיין לא השיג את חכמת התורה הקדושה!!

אבל נדגיש עוד פעם, ועוד פעם, אפילו אם לעין הרואה נראה שכן יש לו שייכות לתורה, השייכות לא נובעת מהשגה אמיתית בחכמה, חז"ל לא כתבו שהוא לא הגיע לשלימות, חז"ל כתבו הגדרה אחרת: "אין בידו כלום!!"

ובהקדמת הזוהר י"א ע"ב אמר רשב"י, שהיראה איהי תרעא לאעלא לגו מהימנותא, ועל פקודא דא אתקיים כל עלמא כו', ודא עיקרא ויסודא לכל שאר פקודין דאורייתא, מאן דנטיר יראה נטיר כולא, לא נטיר יראה לא נטיר פקודי אורייתא כו'.

אם כן מדברי חז"ל שהביא כאן הנפה"ח, היראה היא "תרעא לאעלא לגו מהימנותא", היא הפתת, היא השער להיכנס לפנים. יש את הפנים מצד יראת העונש, שלולא יראת העונש, במידה מסוימת הרי זה לומד שלא ע"מ לקיים.

אבל על גבי כך, "ודא עיקרא ויסודא לכל שאר פקודין דאורייתא", היא העיקר והיסוד לכל שאר הפקודין דאורייתא שעליהם הכל נבנה.

"מאן דנטיר יראה נטיר כולא, לא נטיר יראה לא נטיר פקודי אורייתא". ישנו אופן של נטיר יראה בבחינה של יראת העונש, אז נטיר כולא כי יראת העונש גורמת שהוא מקיים את כל התורה כולה וזה הפנים האחד. אבל הפנים העליונות, בבחינת יראת הרוממות ויתר על כן יראת חטא, "מאן דנטיר יראה נטיר כולא" כלומר, כי היראה היא הכח היחיד שהוא מקיים את המצוות מכח מדרגת תורה.

יש להבין עמוק: יש תורה ויש מצוות. "לא עם הארץ חסיד" אבל מצוות הוא עדיין יכול לקיים. לקיים פקודין של כל התורה כולה בשלימות, צריך להיות לא רק במדרגה של "מצוות" אלא במדרגה של "תורה", ובכדי להיות במדרגה של תורה, צריך שיש בידו יראת חטא!

א"כ "מאן דנטיר יראה נטיר כולא", מחמת שיש לו לא רק מדרגת מצוות, אלא יש לו מדרגת תורה, ובכדי לזכות למדרגת תורה צריך שלימות של מדרגת יראה. ■ המשך בשבוע הבא [מתוך קובץ שיעורים על ספר נפש החיים שער ד']

פרק ההתבודדות | מרבינו אברהם בן הרמב"ם

וכוונת ההתבודדות החיצונית היא השגת ההתבודדות הפנימית שהיא המדרגה העליונה בסולם "פגיעה", ולא עוד אלא שהיא היא הפגיעה עצמה!

נבאר את עומק דבריו. ההתבודדות החיצונית עניינה שהאדם מתבודד בפועל מבני אדם ונמצא לבדו. דו-גמאות לכך: משה רבינו עלה להר ארבעים יום, וזו הייתה מדרגת התבודדות, וכן יהושע נשאר לבד למטה והתבודד. דוגמא נוספת, ביום הכיפורים כהן גדול נכנס לפני ולפנים, ועומק הכניסה לפני ולפנים עניינה שהוא נמצא במדרגה שהוא מתבודד לבדו.

וההתבודדות הפנימית עניינה לגעת במעמקי הנפש, והוא מקום היחידה שבנפש שנמצאת לבד, כמו שנתבאר לעיל [במאמר המוסגר, בנרות חנוכה מדליקים ל"ו נרות ללא השמש, גימ' "לבד"]. וכאן מגדיר ר"א בן הרמב"ם שהיא המדרגה העליונה הנקראת 'פגיעה'. בפשטות, זו המדרגה האחרונה בסולם. אבל לאחר-מכן הוא מוסיף ואומר ולא עוד אלא שהיא היא הפגיעה עצמה, ומשמעות דבריו שיש מדרגה עליונה יותר מכך, מדרגה שלישית.

נבאר מהי המדרגה השלישית שנזכרה בדבריו. עלה בידינו שיש שני מדרגות בסולם עצמו, המדרגה התחתונה היא ההתבודדות החיצונית, וכוונת ההתבודדות החיצונית היא השגת ההתבודדות הפנימית. והמדרגה העליונה בסולם היא ההתבודדות הפנימית, שהיא המדרגה העליונה בסולם "פגיעה". אולם, כאשר האדם עולה בסולם הוא איננו רוצה להישאר בסולם אלא הוא רוצה להגיע להיכן שרוצה להגיע, ולכן הוא מגדיר את השלב הראשון כסולם, שהשליבה העליונה בסולם היא להגיע לפגיעה, אבל עדיין זה חלק מהסולם. לכן הוא מוסיף את המדרגה היותר עליונה, המדרגה שלישית, שהיא המקום שהאדם רוצה להגיע אליו מ-הסולם, ולא עוד אלא שהיא היא הפגיעה עצמה.

וביאור עומק דבריו כדלהלן. בהתבודדות הפנימית עצמה יש שני מדרגות, המדרגה הראשונה היא, שהאדם מגיע למקום הפנימי ביותר בנפשו ששם נאמר "לפיכך כך נברא האדם יחיד" (ילק"ש בראשית פ"א), "פרצופיהם שונים, דעותיהם שונים". וכאשר האדם מגיע למדרגה זו, שבה הוא יחיד ואין מי שדומה לו בבריאה, זו מדרגת התבודדות. בעומק נפשו של האדם אין דומה לו ואין שני לו אלא הוא יחיד, ובמקום הזה הוא נמצא לעולם לבדו. ■ המשך בשבוע הבא

[מתוך סדרת שיעורים על ספר "המספיק לעובדי ה'"]

אות א'

עומק הפנימיות שהאדם ניגש לעסוק בענייני אמונה, אינו רק מחמת הציווי והחיוב להאמין בבורא ית"ש ובכל י"ג העיקרים, אלא המניע לכך שהנשמה רוצה להתעסק בענייני אמונה, הינו בבחינת תאוה ורצון. כאדם המתאוה בנפש הבהמית שבו לדבר מאכל כי הוא ערב לחכו, כך גם בעומק בנשמה, העסק בענייני אמונה, הוא תאוותה של הנשמה.

תאוותה של הנשמה, הינה בבחינת נַפְשֵׁי אֲנִיתֶיךָ בְּלִיָּה לָהּ (ישעיה כו, ט). הנשמה משתוקקת להכיר את מי שאמר והיה העולם. כדברי הרמב"ן הידועים בסוף פרשת בא, שאין לך תכלית אחרת ביצירה, אלא שיתאספו בבתי כנסיות ויודו לשמו ית'. וע"י כן זוכים להכיר הכרת אמת את מי שאמר והיה העולם.

כאשר אור הנשמה עדיין איננו גלוי באדם, הסיבה שהוא עוסק בענייני אמונה, היא מחמת ציווי וחיוב, [שגם זו מדרגה שלא כל אחד זוכה לה], אך אדם שזר-כה ונפתח לו מעט אור הנשמה, הוא מגלה את המדרגה הנקראת תאוותי ורצוני, והשתוקקותו לעסוק בענייני אמונה נובעת מכח התאוה שבו.

דרגת גילוי אור הנשמה איננה שווה אצל כל אדם, יש כאלו שנולדו כאשר אור הנשמה מפעם בקרבם יותר בגילוי, ויש כאלו שאצלם הוא יותר בהעלם, אך הצד השווה הוא שבכוחו של כל אדם להגביר את גילוי אור הנשמה בקרבו באמצעות עצם העיסוק בענייני האמונה.

נחזור להמשך לשונו של הרמח"ל: **תאוותי ורצוני לה-תישב על קצת דברים מאותם שנאמר בהם והשבות אל לבבך.**

ידועים דברי הרמח"ל ב'מסילת ישרים', שפעמים רבות מי שמחפשים את ענייני העבודה בכלל, וענייני האמונה בפרט, אלו אותם אנשים שכח השכל שלהם חלש, ומחמת שאינם מוצאים את ידיהם ורגליהם בהיות דאביי ורבא, לפיכך הם בורחים להרגשות של האמונה.

אולם כפי שאומר שם הרמח"ל, כל זה הוא חלק מה-טעיית היצר, שהרי חלק האמונה שמסתכם בהרגשה בלבד, יתכן שהוא אכן שייך יותר לחלושי השכל, אולם האמונה שבנויה על בהירות הדעת, בבחינת "וידעת היום", מלשון של ידיעה - בהירות הדעת, הרי שהיא שייכת דייקא לחכמים. ואצלם מתקיימים בשלמות דברי הפסוק **וְיָדַעַתְּ הַיּוֹם וְהָשַׁבְתָּ אֶל-לִבְבְּךָ** (דברים ד, ט), היינו אמונה המבוססת על הבנה והרגשה גם יחד. ■

המשך בשבוע הבא [מתוך סדרת שיעורים על ספר "דעת תבונות"]

פרק א' | שלבי חיבור האדם לדברי תורה בקטנותו

שלב ג': לימוד פירוש המילים.

השלב הנוסף בלימוד האדם הוא מה שמלמדים אותו הבנת פירוש המילים בכל מה שלומד בקטנותו. תחילה לימדו אותו שני פסוקים תורה ציוה וכו' וק"ש, וכשהוא בן שלוש מלמדו אותיות ומלמדו עוד בהדרגה פסוקים פסוקים מהתורה כמש"כ הרמב"ם (ת"ת פ"א ה"ו), ואח"כ כשהשלים גיל חמש או גיל שש מכניסו למקום של רב ותלמידים כמבואר בגמ' (ב"ב כא.). אולם לא נתבאר להדיא מהו הזמן והגיל שבו מתחילים להסביר לו פירוש המילים במה שמלמדים אותו.

מצוות ת"ת בלימוד ביאור מילים

ועכ"פ כאשר מלמדים אותו את פירוש המילים כאן וודאי שייכת מצוות תלמוד תורה שהרי זהו "להבין חכמת התורה", כמובן שאם האב מלמדו פירוש של מילים שאינם כתובים בתורה זה לא תורה, אבל כשמלמדו כראוי הוא מלמדו פירוש של מילים הכתובות בתורה ואזי אף אם אלו מילים בעלמא כמו "שולחן" או "מקום" וכדו' היות וזה כתוב בתורה זה דברי תורה.

ואמנם גם במילים הכתובות בתורה אם לא מכוונים בזה לד"ת אזי אלו סתם מילים. וכמו שאומות העולם מלמדים את ילדיהם גם כן את אותם המילים שאין בזה מצוות ת"ת. אך אם מכוונים באמירתם שמילים אלו הם מילים של תורה מקיימים בזה מצוות תלמוד תורה ללמדו תורה, וקל וחומר כשמלמדים אותו את פסוקי התורה ומפרשים לו את פירוש המילים שיש בזה מצוות תלמוד תורה.

א"כ תחילת קיום מצוות תלמוד תורה באופן וודאי מתחיל בשלב הזה של הבנת פירוש המילים שבו הוא מבין חכמת התורה וכמו שאנו אומרים בכל יום ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל. ואע"פ שישנה הבנה באופן היותר רחב כמאמר חז"ל (קידושין כט) לעולם ישלש אדם לימודו שליש במקרא שליש במשנה ושלש בתלמוד, ו"מקרא" זה מה שכתוב בפסוקים, "משנה" היינו להבין את הילפותות ודיניהם - שבפסוקים, שבדברי קבלה, וההלכות הפסוקות. ו"תלמוד" היינו ידיעת שורש הדברים מראשיתם ואופן למידתם בהבנה והשכלה וכמו שהרחיב בזה הרמב"ם (עי' פ"א, י"א) אמנם זהו שלב יותר רחב של הבנה אך ההתחלה והשלב הראשון של הבנת חכמת התורה מתחיל בהבנת פירוש המילים.

החוסר בהבנת פירוש מילים

בענין זה צריך לדעת, שכאשר מלמדים ילד בגיל הקטנות להבין פירוש המילים, יש הרי מי שמבין יותר ויש מי שמבין פחות כל אחד מהסיבה שלו הן אם זו סיבה שנובעת מצד התלמיד, הן סיבה שנובעת מהמלמד, או מסיבות חיצוניות, מכל מקום תולדת הדבר היא שישנם אנשים רבים מאוד שאפילו בגדלותם לא מבינים בבירור את פירוש המילים במה שלומדים אלא הם מבינים רק את המשמעות הכללית של מה שנאמר ונלמד. ■ המשך בשבוע הבא [מתוך

סדרת שיעורים "דע את תורתך דרכי הלימוד"]

אברהם | אב בחכמה

יא. אברהם ומשיח

בסוד 'נעוץ סופן בתחילתן', ו'בך חותמין', מתראית בא-ברהם אבינו בחינת המשיח. ונבאר: במבט פשוט, העולם התחיל באברהם ('בהבראם'), ויסיים במשיח, שיגיע בסוף שית אלפי שנים, בסיומו של עולם.

אבל חז"ל אמרו שבשעה זו, הקב"ה יחזיר את העולם כולו למים.¹ זו היא חזרה לתחילת העולם, שכן בתחילה "היה כל העולם מלא מים במים" (שמו"ר בא פר' טו). נמצא שהעולם עתיד לחזור למצבו ההתחלתי, בו שולטת בחינת 'בהבראם' - באברהם המרומזת במים (מידתו של אברהם כנ"ל). בדברים אלו מתברר שמידתו של אברהם אבינו המגלה את ההתחלה והראשית היא זו המביאה לסוף ולסיום.

וכך, נמצאת אצל אברהם מידתו של משיח, המאחד את הסוף וההתחלה, בגילוי המעבר מזה לזה. למעלה ראינו איך אברהם מגלה את נקודת ההתחלה מתוך ה'סוף' של תרח. אבל בעומק יותר, אנו מגלים כאן כי הוא השורש לאיחוד הגדול של הראשית והאחרית של המציאות הכללית (שהם סופו של העולם הזה כולו, ותחילתו של עולם הבא) שעתיד להיעשות בכוחו של המשיח. כלומר, בחינה זו מושרשת באברהם אבינו, ויוצאת מהכח לפועל אצל משיח; ובזאת אברהם הוא השורש למשיח.²

ואכן, על הכתוב (בראשית יב ג) "ונברכו בך כל משפחות האדמה", הגמ' (יבמות סג א) דורשת: "אמר ליה הקב"ה לאברהם: שתי ברכות טובות יש לי להבריך בך, רות המואביה ונעמה העמונית" (רות נישאת לבועז, ונעמה לשלמה המלך). מהן השורש של לידתו של משיח. [לכן, עם היותו 'בן דוד', המשיח נקרא גם 'בן גרים'. וכמו כן, גם אברהם נקרא 'ראש לגרים'³ (חגיגה ג).]

באופן נוסף, חז"ל⁴ אומרים שאברהם היה מגייר גרים. גם הם לו בבחינת בנים. בזאת נמצאת לאברהם אבהות נוספת: מלבד מה שראינו למעלה שאברהם הוא אב לירא שראל ואב לאומות העולם, מתברר כאן שהוא גם אב לגרים [שהם הממצע בין ישראל לאומות העולם], וכך

1 ע"פ דברי הגמ' (סנה' צב ב): "ואם תאמר, אותן שנים שעתיד הקב"ה לחדש בהן את עולמו [שנאמר: 'ונשגב ה' לבדו ביום ההוא']", צדיקים מה הן עושין? הקב"ה עושה להם כנפים כנשרים ושטין על פני המים [שנאמר: "על כן לא נירא בהמיר ארץ, במוט הרים בלב ימים"].

2 בהתאם, גם בחינות המים (רובד העולם, כנ"ל) והשחר (רובד הזמן) של אברהם, מתגלות בשם משיח (שהוא רובד הנפש). וזאת כי השם משיח הוא הנוטריקון של מים ושחר.

3 בחינה המרומזת בביטוי הנ"ל "מאריה דאברהם, תלי תניא בלא תניא". כי בדומה לכך, הגר הוא ישראל שאין שרשו בישראל.

4 בראשית רבה פרשת לך לך פרשה לט אות יד.

מן הנלמד בכולל מתוך שיעורו של מורנו ורבינו הרב איתמר שורץ שליט"א

שיעור כללי בסוגיית קרן בגדר יוחלט השור דרע"ק שורע סי ת"ז סע"א

והגדרת הדבר שחל בשעת העמדה בדין ולמפרע, אין זה ככל דיני החלותים שחלים למפרע, [או מכאן ולהבא למפרע], דכאן שורש הדבר מפני שיש שני חיובים התלויים הא בהא, מחד יש את חיובא דשור שצריך לחול מיד, ומאידך יש את חיובא דבעלים שחל רק משעת העמדה בדין, ומכיון שחיוב השור תלוי בחיוב הבעלים, לכן הוא מעוכב מלחול עד שיחול חיוב הבעלים, אבל אחרי שחל חיוב הבעלים, מעתה יכול לחול חיוב השור למפרע.

ויש להוסיף ולומר, דמאחר שמצד דין היוחלט שבדבר חל הדבר למפרע, מעתה גם דין היושם שיסודו מצד הגברא גם הוא חל למפרע. ויסוד הדבר לומר כן, דהנה הזכרנו את דברי הראב"ד שנקט דאף רי"ש דס"ל יושם השור, מ"מ בשעת העמדה בדין בי"ד מחליטים את השור לניזק. ויש לבאר את סברת הדבר, דאע"פ דלרי"ש מתחילה יש רק חיובא דבעלים, וחיובא דבעלים גדרו יושם השור, ולכן גם יכול לסלקו בזוזי, אבל כאשר הניזק לא מסלק בזוזי, ובי"ד מגבים את השור עצמו לניזק, מעתה שוב אין הדבר רק גדר תשלום של חיוב הבעלים, אלא נעשה שותפות לניזק בשור מחמת השור גופיה, ולכן שוב אינו יכול לסלק בזוזי אלא גובה את השור עצמו, [אבל מצד עצם חיובא דגברא גם אחרי כן היה יכול לסלק בזוזי]. ומצינו א"כ שגם במקום שיש רק גדר של חיובא דגברא, מ"מ כאשר המזיק לא מסלק בזוזי אלא נותן לו את השור, הדבר נעשה בגדר יוחלט, והיינו, דהיושם של הגברא בשעת העמדה בדין הופך להיות יוחלט, ולא רק מדין השור, אלא גם מדין הגברא, דאע"פ שמעיקרא היה בגדר יושם, כעת נעשה בגדר יוחלט.

א"כ גם לפי דעת רע"ק י"ל כן, דאמנם מצד היושם של הגברא מעיקרא זה חל רק בשעת העמדה בדין אבל משעה שעמד בדין וחל דין היוחלט למפרע משעת הנזק, הרי שמעתה גם דין היושם של הגברא יכול לחול למפרע כגדרו של היוחלט שמצד השור גופיה. [אלא די שחילוק בדבר, דלפי רי"ש אע"פ שלבסוף חל יוחלט מצד הגברא מ"מ זה לא חל למפרע, ורק לרע"ק דכבר מעיקרא היה גדר של יוחלט מצד השור גופיה אלא שהוא היה מעוכב עד שיחול היושם של הגברא, בזה אמרינן דלאחר שהגיע זמן היושם, והיוחלט חל למפרע, מעתה גם דין היושם של הגברא יחול יחד עמו למפרע, ודין התשלום מתקיים לגמרי למפרע משעת הנגיחה ולא רק משעת העמדה בדין].

יתרו | א-ע

ושם האחד אליעזר. אע-ליעזר. שורש הבל בחינת א-אלף. ובחטא נופל מאלף לע'-עין. כנודע שאמרו חז"ל שבתורתו של ר"מ היה כתוב במ-קום כותנות עור כותנות אור. בחינת מאיר הארה, והשורש לכך שהתו-רה שורשה א', אנכי ה' אלהיך. ומתפרטת לע' פנים. אולם בתוה"ק אף ע' פנים אלו ענינים הארה, תורה אור. אולם כל זה בהסתכל באורייתא בחינת ראית העין בתורה. אולם בברא עלמא נעשה חילוק שאלף ענינו אור. ועין ענינו שורש לקלוקל כותנות עור.

ויעקב מתוך אות עין שבקרבו נעשה יוצאי ירך יעקב ע' נפש, וכל זה התגלה במצרים מקום הגלות. ולעומתו ישנם ע' אומות ושורשם עשיו וישמעאל. עין שבעשיו, ועין שבישמעאל. ושורש בדבר במדרגת נפש אצל אדה"ר וחווה. אעשה לו עזר כנגדו. אע-שה. ששורש האשה מאלף שנהפך לעין. וזהו אעשה אשה-ע. וזהו שכתוב בה עזר כנגדו. עזר ע-זר. שורש הזרות שבעין. והוא השורש בלא זכה מנגדתו, שעין שב-עזר מנגד לאלף של אדם. וזהו שם האחד אליעזר. שיש בו גם אלף וגם עין. ועין עוזרת לאלף.

ועזר זה גופא יש כמה בחינות, אביעזר, אבי-עזר. עזרה לאב, ועזרה מאב. אחיעזר. אחי-עזר. עזרה מאח ועזרה לאח. עזרא. עזר-א. כולו עזר לאלף. ולכך אמרו בפ"ב בסנהדרין, שאלמלא ניתנה תורה ע"י משה היתה ראויה להינתן ע"י עזרא, אלא שמשה קודמו.

וביאורו שיש תורה של זכר וזה ניתן ע"י משה, אולם בחטא העגל נאמר בו, תש כוחו כנקבה. ולפיכך לוחות שניים הם במדרגת נקבה. ועל חלק זה אמרו שהיה ראוי להנתן ע"י עזרא. שהוא בחינת נקבה, עזר-א. כנ"ל. ובדקות הוא במדרגת נו"ק שבדוכרא. והיפך הוא עוזא שהיה בזמן דוד אשר שלח ידו בארון התורה, ויכהו האלקים על השל (עיין סוטה לה ע"א) ועומק הפגם כי כל הקרב למעלה ממדרגתו הוא בחינת רז הנוגע ברז עליון. וזהו פגמו של עוזא בחינת זר כמ"ש האר"י ז"ל בשעה"פ מג ע"ב. וכן בספר הגלגולים פרק ס"ג.

וכאשר משתלשל גלות מצרים ששם נעשה יעקב ע' נפש, כנ"ל, יורדים למצרים, ששרו של מצרים נקרא עוזא (עיין בעה"ט שמות יד, פ). ירידה למצרים בשורש זו ירידה למדרגת שרו של מצרים עוזא, ושם גובר עין על אלף בחינת עוזא עוז-א. שגובר על האלף. ועליהם נאמר בשר חמו-רים בשרם וזרמת סוסים זרמתם. שטופים בזימה. ערות ארץ מצרים שורש דחם במעשה חם ונת.

והשורש היותר קדום עוזא אע-זו. ועזאל. אע-זל. כמ"ש (יומא סז ע"ב) תנא דבי ר' ישמעאל, עזאל שמכפר על מעשה עוזא ועזאל. ושרש מלאכי חבלה שירדו לארץ בימי נעמה אחות תובל קין (ובתיקון נעשה במקום נעמה, אבינעם, אבי-נעם). וכו', כלומר מכפר על העריות שורש כתנות עור - ערוה, שנעשה מתולדת בא נחש על חוה, עריות שנהפך מאורות לעריות. ובתיקון זהו בן עזאי, שפירש מן האשה, מה אעשה ונפשי חשקה בתורה (עיין יבמות סג ע"ב) עזאי, אע-זי וכן היה תיקון ע"י עתניאל בן קנז, אע-תניל. כמ"ש (בתמורה טז ע"א) תנא, אלף ושבע מאות ק"ו וג"ש ודקדוקי סופרים נשתכחו בימי אבלו של משה. אמר רבי אבהו, אעפ"כ החזירן עתניאל בן קנז מתוך פלפולו.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבינעם, אביעד, אביעה, אביעזר, אבישוע, אבעב-עת, אדרעי, אחינעם, אחיעזר, אלישבע, אלישע, אצבע, ארבע, יזרעאל, רעואל, ישמעאל, עזרא, עתניאל, עזא. ■ [נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעילון זה]

בלבביפדיה מחשבה המושך מעמוד ד'

נמצאו לו ג' אבהויות: כשעדיין לא היה 'ישראל', בתחי-לת בריאתו של עולם, כשהיו רק בני נח, לא היה אברם 'אב' אלא לאומות העולם, בהמשך, כשהתחילה קומתו של אברהם אבינו, אפקיה מזרעו של שם⁵ ונכנס לזרעו של אברהם, נתוספה לאברהם אבהות שניה. וזו נתפלגה לשתיים: בתחילה הוא היה אב לגרים, ומלידת יצחק הוא נעשה אב גם לישראל.⁶

ובכן, כל בר דעת מבין שמאמר חז"ל (ברכות טז ב): "אין קוראים אבות אלא לשלשה", מורה בהכרח על כך ששלושת אבהויות כבר כלולות באברהם אבינו לבדו. והוא כנ"ל, שאברהם הינו אב משלש בחינות: אב לישראל, אב לאומות העולם, ואב לגרים.

הגרים, הם הנקודה הממצעת בין ישראל לאומות העו-לם, ואברהם שהוא ראש לגרים; גם הוא ממצע בין יש-ראל לאוה"ע. ובחינה זו היא שורשה של בחינת המ-שיח. כלומר, אברהם הוא אביה ומחדשה של הבחינה הממוצעת הזו, שבה נאחזים הגרים, ובה ישתמש המ-שיח לעתיד לבא. זו היא כוונתנו באמרנו למעלה שהוא 'אבי העתיד' (ההופך את העבר לעתיד).

יב. פרץ זרח

על מה שנאמר בתמר (בראשית לח, יד): "ותלך ותשב בפתח עינים", אומרת הגמ' (סוטה י א): 'ותשב בפתח עינים', א"ר אלכסנדר, מלמד שהלכה וישבה לה בפתחו של אברהם אבינו, מקום שכל עינים צופות לראותו.⁷

כנודע, משיבתה זו של תמר בפתח עינים השתלשל ונולד משיח, שכן, בהזדמנות זו, היא נתעברה מיהודה, וילדה את התאומים פרץ וזרח שמהם יצאה שושלת מלכות דוד ובנו צמח. גם בזה אנו רואים ששורש המ-שיח נמצא בכוחו של אברהם. ■ [מתוך שיעורי שמע בלבביפדיה המשודרים בשידור חי של קול הלשון 073.295.1245].

5 כמו שאומרת הגמ' (נדרים לב ב), כיון שהקדים שם ברכת אברהם אבינו לברכת הקב"ה, נעתקה הכהונה משם ועברה לאברהם, ומכאן ואילך מתחילה קומתו של אברהם.
6 ב' האבהויות העיקריות (אב לישראל ואב לאומות העולם), רמזות באותיות א' וב' שבשם אב (א' רמז לאבהות לישראל, וב' לאבהות לאומות העולם), וכששתי אותיות אלו מצטרפות הם בגימ' ג', והוא רמז לאבהות שלישית, שהיא האבהות לגרים.
7 דברים אלו דומים לדברי הגמ' הנ"ל על איצטגנינותו של אברהם המבוקשת מכל מלכי מזרח ומערב, ולאבנו הטובה, אליה נשואות עיניהם של חולים. כדברי רשב"י שם "בשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם, תלאה הקדוש ברוך הוא בגלגל חמה". מאז, האבן מרפאת בתחילת זריחת החמה ('אידלי יומא אידלי קצירא'). זמן המקביל למדרגתו של אברהם אבינו, עליו קראו "מי העיר ממזרח צדק". דבר זה מלמד כי בעומק, גם בחיי אברהם אבינו, שורש הרפואה הבאה מההסתכלות על האבן היה בכח ה'זריחה' של אברהם. וכל העינים הצופות לראותו, מצפות לכח הזריחה המחודשת, המחיה והמרפאה של אברהם.

כיוון שערכים אלו נמצאים בעריכתם הראשונית, לכך נשמח לקבל הארות, הערות, והוספות וכו'. ומטרת ערכים אלו לפתוח פתח, ויבואו החכמים ויוסיפו כהנה וכהנה.

אור א"ס אבוס ר"ת, אין סוף בו. והביאור, כי אצל נברא יסוד הרצון נובע מחסר. אולם אצלו ית"ש כביכול הרצון לברוא נבראים אינו נובע מחסר, אלא כח הוספה. וזהו בחינת אבוס, כי יש האוכל לפי חסרונו, אולם האוכל לשם תוספת נקרא אבוס.

צמצום ביום שלישי למעשה בראשית כתיב "יקו המים אל מקום אחד". ואמרו חז"ל ששרו של ים טען שאין בים מקום לעוד מים שכבר מלא במים, וגער בו הקב"ה והרגו וכו'. והשורש, אור שנמצא תוך מקום העתיד להיות חלל נכנס לתוך האור א"ס, מעין מים בולעין מים. והרי שהכנסת אור נוסף לתוך אור אין סוף זהו יתר על מהותו, והוא בחינת אבוס.

ובעומק תנועת צמצום נגד הטבע, הוא שורש של אונס בע"כ (מעין שהרג לשרו של ים כנ"ל). וזהו אבס משורש אנס. וז"ש בב"מ (פו ע"ב) מאי ברבורים, אבוסים, אמר רב, שאובסין אותן בע"כ, אובס באונס. וכן הדרך להאכיל באבוס דבר יבש כמ"ש בבה"ג, ויבש מצטמצם.

וכן לשיטת חב"ד הצמצום הוא ריבוי אור שע"כ א"א להשיג. זהו אבוס של אור.

קו תנועת הקו, היא חזרת אור א"ס מחוץ לחלל אל תוך החלל. חזרה זו יש לה התנגדות של הצמצום, שהצמצום אינו דבר שהיה מתחלה ונסתלק, אלא הוא קיים בכל עת, לקיחת אור הנמצא תוך החלל ולהעתיקו אל מחוץ לחלל. ומפני כך מתנגד תמיד לחזרת האור ע"י הקו. (ובדקות הוא הגורם לכך שהקו כעין צינור דק, ולא יותר, שתכונת הצמצום חלה בו להופכו לדק). וא"כ חזרת הקו הוא בע"כ - אבוס. כי מצד הצמצום סגי ברשימו שנשאר במקום החלל. אולם אור הקו מוסיף הארת אבוס - תוספת. ולעולם כל תוספת הארה מן אור הסובב אל תוך החלל, הן מדין אור הסובב הנכנס בבחינת נס כמ"ש הלשם, והן הנכנס ע"י הקו הוא בחינת אבוס. והבן, שבחינת נס ובחינת אונס שורשם אחד. כי כל נס הוא ע"י אונס, נגד הטבע.

עיגולים אבוס - א-סוב, לשון סובב, עיגול. וכן בדרך רמז כתיב (עזרא א, ה) "אשר בירושלים וכל סביבותיה", ר"ת אבוס. ירושלים, ישר-ולים, סביבותיה עיגול סביב. בחינת "סובו ציון והקיפוה". והדבר נגלה שכאשר אדם אוכל יתר על הראוי לו בטנו נעשית עגולה. וכן "אין אובסים את הגמל" (שבת קנ"ה ע"ב), גמל-מגל, לשון עיגול, וכך נראית צורתו.

יושר יושר - י-שור. וכתיב (משלי טו, יז) "טוב ארוחת ירק ואהבה בה משור אבוס". וכן אמרו בפתרון תורה ה"יבוס", שהיו אובסים כשור אבוס. וכן כשתרגמו את התורה לתלמי המלך שינוי במקום "וברצונם עקרו שור", עקרו אבוס. כי צורת העיגול היא בית קיבול של האבוס, כנ"ל. ותנועת היושר, הוא המשכת השפע שבאבוס. ותנועת הדוחק לדחוק הריבוי אל תוכו היא תנועת הצמצום. ואי האפשרות לקבל בכלי רוב השפע הוא בחינת שבירת הכלים כמ"ש להלן.

שערות כאשר אובסים מעבר לשיעור הכלי קיבול, או שבית

הקיבול מתרחב בחינת ארץ הצבי, מתרחבת לפי יושביה. או שהכלי נשבר, שבירה. או שהשפע חוזר ויוצא בחינת אור חוזר דחיה, חכמה, שנכנס במדרגת אבוס, וחוזר ויוצא. והוא בחינת אור השערות, שנכנס ויוצא.

אזן תחילת חלוקה לשנים באזנים כמ"ש בערך אב. וע"ז נאמר, אחת דיבר אלקים, שתים זו שמעת. כי בחינת אחת, מה שאין הפה יכול לדבר ואין האזן יכולה לשמוע. וכאשר משמיעים לאזן אחת דיבר אלקים זהו אבוס. והוא מ"ש שכפה עליהם הר כגיגית. כלומר שאבס ואנס כנ"ל (ששורשם אחד) לשמוע "אחת". כי כיון שאדם במדרגת שתים שמעת, לכך יש לו שתי אזנים. ומצד הקלקול שמיעת יתר, וביותר דבר האסור, הוא אבוס. וכמ"ש (כתובות ה' ע"ב) שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו באזניו, וכן יכוף אליה לתוכה.

חוטם בקלקול שורש לחרון אף, לשון חטא. וז"ש גבי אחאב (מלכים-א כא, כב) "אל ביתו סר וזועף", ר"ת אבוס. ושורש החרון אף מכח "כסף הרבתי להם ויעשו את הבעל", רוב טובה, בחינת אבוס. **פה** בחינת אחת דיבר אלקים אבוס כנ"ל באזן. והוא בחינת הדיבור שבפה, וזהו שורש למגמגם. שנקרא כן מלשון גם-גם, אובס ואונס עצמו גם זה וגם זה.

ובבחינת אכילה שבפה הוא בחינת אכילת שבת שהיא כפולה, כל עסקה כפול, מזונותיה כפולים, משנה לחם. וכמ"ש בהלכות גדולות (סימן ז, שבת, כב) רגילה לאכול ב' סאין, אובסין לה מאכל יבש, ומא-כילין אותה ד' סאין. ועיין שבת קנ"ה ע"ב, אכלא כורא ואטעינא כורא.

ובקלקול זה אכילת אדה"ר מעץ הדעת טוב ורע, כפול טוב ורע. וכל אכילתו בחינת אבוס יתר על המדה. ולכך אמר "אני וחמורי נאכל מאבוס אחד".

עינים - שבירה עינים שם ב"ן גימ' בהמה, כנודע. אדם ובהמה, מ"ה גימ' אדם, ב"ן גימ' בהמה, כנ"ל. והשבירה שהיתה בעינים שם ב"ן, בהמה, ענינו ירידת האורות למדרגת בהמה. כי כאשר שם ב"ן מצורף לשם מ"ה, הוא בחינת בעולת בעל, בעליתו של בעל כמ"ש בכתובות, ואזי עולה למדרגת אדם, מ"ה, זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם.

והשבירה הפרדות ב"ן ממ"ה, והתיקון חיבור מ"ה וב"ן כנודע. וז"ל (ילק"ש תורה רמז לב, יא, ד"ה וקוץ, ומעין כך בפסחים קי"ח ע"א) שאמר אדה"ר בחטאו (שהוא תולדת השבירה כנודע) אני נקשר לאבוס כבהמה. ירידת אדם לבהמה. כי בשבירה רק נבדל ב"ן ממ"ה (כי שורש השבירה בכך שיצא שם ב"ן לפני שם מ"ה, וזהו נפרדות ממנו), אולם בחטא אדה"ר אף ירד מ"ה לב"ן. וכן אמרו (נדרים מ"א ע"ב) לא יאכל עמו מן האבוס, ופירש הר"ן, קערה גדולה שנותנין לפני הפועלים, שמתוך שהם עמלים אוכלים הרבה, ואובסין אותן כבהמות.

וכן השבירה נעשת מריבוי אור תוך כלים קטנים, בחינת אבוס, כנ"ל. **עתיק** איתא (שבת ק"מ ע"ב) - גורפים מלפני הפטם, ופירש"י, שור שמפטמין אותו גורפין אבוס שלפניו בשבת לתת לתוכו התבן והשעורים, ולא יתערב בהן עפרורית ויקוץ במאכלו. ובחינת עתיק נודע נקרא כן בשני לשונות. א. עתיק - ישן. ב. מלשון ויעתק משם אהלה. סילוק. וז"ש גורפין - מסלקין.

אריך אריך מהותו, הארכה. ואריך בפרטות של כל מדרגה, מהותו הארכת הדבר. ובערכין דידן, אבוס הוא תהליך של הארכת האכילה. והוא בחינת אכילה בשבת, ששורש שבת, יום שכולו שבת, יום שכולו ארוך. ובשבת אוכלים כפלים מדין יומא אריכתא, מעין מ"ש בריש ביצה על ב' ימים של ר"ה.

אבא אב בחכמה, המלמד את בנו תורה. ואמרו (ב"ב כ"א ע"א) שצורת הלימוד הוא באופן של אספי ליה כתורא. ופרש"י האכילה והשקהו תורה בעל כרחו כשור. והוא בחינת אבוס בחכמה.

וכן אבוס בגימ' יין עם הכולל, גימ' סוד כמ"ש חז"ל בעירובין. ומדרגת השגת הסוד הוא אבוס. כי בכללות יש סוד ופשט. והדרש היינו סוד שבפשט, והרמז, פשט שבסוד, כמ"ש הגר"א. והן בחינת שנים שהם ארבע. וכל אבוס מהותו כפל כמ"ש לעיל בשם הבה"ג. וכפל מהותו, שורש לעילא וענף לתתא, בחינת כפל של גנב, עשה עין של מעלה כאילו וכו'. והסוד שורש, הפשט ענף, כפל של הסוד.

ומצד הקלוקול איתא בכנפי יונה (ח"ב סימן ק"ב) שהבא על אשת אביו יתגלגל בחמור. בחינת וחמור אבוס בעליו.

אמא מאכל שהאם נותנת לבנה לא לפי שיעור כלי קיבול של בן, אלא לפי שיעור כלי קיבול של אם, זהו אבוס. וכשם שיש אבוס במאכל כן יש אבוס בשתיה כמ"ש בעירובין (כ" ע"ב). והוא בחינת יותר ממה שהעגל רוצה לינק, הפרה רוצה להניק.

וכן האוכל יתר נעשה שמן. בחינת שמן - שמונה - בינה - אמא. וכן כשם שמאכל מגדיל הכרס, כן עובר, כריסה בין שיניה. וכן עיבור ביחס לאם הוה בחינת אבוס.

ז"א כאשר הארת א"א מאירה במדרגת ז"א, הוא בחינת מאריך אפיה, תוספת שפע מעבר לראוי, אבוס. ולכך לבסוף, גבי דיליה.

נוק' נוק' בעיבורה ובהנקתה מאכלה יתר מכדי גופה, כי אוכלת לצורך עיבורה, כמ"ש בכתובות (ס"ד ע"ב), ואם היתה מניקה וכו', ומוסיפין לה על מזונתיה. ולגביה אכילה זו היא אבוס.

כתר כתר היא הארה שלמעלה מהשגת האדם, ולכך נמצאת למעלה מראשו, כי זו הארת עולם העליון לתחתון. וזהו בחינת אבוס. כל גילוי השגת עליון לתחתון בערך התחתון זהו אבוס.

וכן כתר, רצון, כנודע. והוא לשיטת שמואל בב"מ (פ"ו ע"ב), שאבו-סים ועומדים מאליהם, ברצונם ולא בע"כ.

חכמה בחינת "דבש מצאת אכול דייך". בחינת במה שהורשת התבונן. אולם עדיין הכלי קיבול במדרגת בינה, התבונן. והחכמה בחינת מקיף דחיה שלמעלה מהשגת האדם. וזהו אבוס. ובעומק כל מקיף בערך לפנימי הוא אבוס.

בינה בינה דאריך בגרון לשיטת האריז"ל (משא"כ לשיטת הגר"א ברישא כשאר פרצופים). ואמרו (שבת קנ"ה ע"ב), אין אובסין את הגמל. ופירש"י, תוחבין לו בגרונו. כי המקום הצר ביותר בקומת אדם הוא גרון, ולכך שם עיקר האבוס, ריבוי יתר על הכלי. והיא בחינת מש"כ "ויבן את הצלע", ודרשו בגדה (מ"ה ע"ב), לשון בינה, ולשון בנין, כאוצר, צר למעלה ורחב למטה. צר למעלה - גרון, רחב למטה, כרסה בטנה בזמן עיבורה.

דעת אבוס גימ' יין, כנ"ל. ושתית יין ישן, עתיק, ש"דעת" זקנים נוחה ממנו הוא המדה. ושתיה יתר על המידה, בחינת חייב איניש לבסומי בפוריא, הוא מדין אבוס. ויזה"כ כפורים. ולכך מעין זה

בער"ב יו"כ אוכלים כפליים כמ"ש לקמן. וביו"כ זו אכילה יתר על המדה, ובפורים זו שתיה יתר על המדה.

חסד חק הטוב להיטיב. אולם כאשר מיטיב למי שאין ראוי להיטיב, כגון נתינה לעכו"ם, וכדוגמת מרחם על אכזרים, זהו אבוס של הטבה. ושורש החסד אהבה, שהיא השורש לרמ"ח מצות עשה, כמ"ש הרמב"ן, חמור, בחינת קו ימין של חסד אותיות רמ"ח. והוא בחינת גדולה אהבה שדוחקת את הבשר כמ"ש בריש הפועלים בב"מ. והוא בחינת וחמור אבוס בעליו. שהאבוס דוחק את הבשר, ולהיפך כאשר עובר על לא תעשה מלקין אותו ברצועה של חמור, כמ"ש בסוף מכות, שיתקין בו וחמור אבוס בעליו. תיקון קו השמאל ע"י קו הימין. ובעומק יותר יש בו גם רצועה של עגל, שור. כללות ימין ושמאל, שור וחמור.

גבורה יש בחינת גבורה של צמצום, מיעוט שפע. ויש בחינת גבורה של ריבוי שפע, כדוגמת מכול. ובשורש נחלקו מהו צמצום. כפשוטו, העדר, הסתלקות. ובשיטת חב"ד זהו ריבוי אור שא"א להסתכל בו, ועי"כ נולד צמצום. ריבוי זה הוא בחינת גבורה, שפע רב, אבוס.

תפארת מדת הרחמים מרחמת ונותנת גם כאשר אינו ראוי. ובערך למדת הדין הנותנת לפי הראוי זהו אבוס. ויתר על כן נותנת כלי חדש למקבל. ועש"כ נקראת רחמים לשון רחם, בית קיבול לולד. ובערך לכלי הראשון שהיה מתחלה זהו אבוס.

נצח כל מעשה אבוס בע"כ נלחם להכניס אל תוכה יתר מכפי מדתה, והצלחה זו נקראת נצחון, נצח.

הוד החפצא הנאבס קיבל אבוטתו, וזהו הוד, הודיה, נתבטל למעשה האבוס.

יסוד שתי צינורות ביסוד, כח ההולדה, והמים שיוצאים. וכן באחורי היסוד, פי הטבעת יציאת פסולת. והחלק היוצא הוא חלק האבוס שיתר על מאכלו. ולכך במן שכל אדם אכל רק כפי הראוי לו, נבלע באיברים כמ"ש בשלהי יומא.

וכן על אבר היסוד אמרו מרעיבו שבע משביעו רעב. ואזי כאשר משביעו נעשה רעב. וזהו בחינת אבוס, כי תמיד רעב לעוד ועוד. ואליבא דאמת אינו אלא מדמה. ובאמת כבר שבע ואינו אלא אבוס.

מלכות בחינת שבת, מלכתא. כל עסקה של שבת כפול, מזונותיה כפולים, כנ"ל. ובשבת מתגלה אכילה של אבוס דקדושה. וכן בשבת שבתון, יוה"כ. שיש דין לאכול את מאכלו בערב יו"כ, מאכל כפלים, כמ"ש בפוסקים. אכילת אבוס. ובעומק עצם המלכות היא הכפלה. כי יש מלכות בעטרת היסוד, וכך הוא בא"א שיש רק מלכות זו. ובשאר פרצופים יש גם מלכות נפרדת. ויתר על כן כל מלכות היא הכפלה של בינה, ולכך זו ה' עילאה וזו ה' תתאה. הכפלת ה'. וכן לאה ורחל הכפלה.

נפש: בעל מעשים, ריבוי מעשים. והכלתם בדיעבד.

רוח: ריבוי הרגשות, הצפה וגאות של רגשות, והכלתם בדיעבד.

נשמה: לימוד עיוני מעמיק מעבר לכוחותיו, והכלתו בדיעבד.

חיה: נביעה שכלית בלא יחס לקומת הבנין עד עכשיו, חכמתו מרובה ממעשיו, והכלתו בדיעבד.

יחידה: התעסקות קבועה במדרגות ומושגים שמעבר להשגתו, שבערכו נקראים אין סוף. והכלתו בדיעבד. ■ [נכתב על ידי הרב שליט"א

שאלה מה הסדר של סדרות "דע את"?

לכבוד הרב, שליט"א, בעלון שמות מס. 64 הסביר הרב את דרך העבודה בסדרת "בלבבי". לגבי סדרה של "דע את". הסביר הרב בתשובה הקודמת כי סדר "דע את" צריך להיות "דע את עצמך", "דע את נפשך" ו"דע את הרגש" ו"תן". "אלו הם הקדמות שורשיות. מכאן ואילך כל אחד לפי נפשו הפרטית."

לעניות דעתי כי הסדר צריך להיות גם כן נוסף לשלושה הספרים הלה: "דע את מחשבותיך", "דע את דעתך", ו"דע את הויתך". ואז גם את סדרות החשובים "דע את דמיוןך" ו"דע את יחודך". אלה שני סדרות גם בסיס לכל האחרים בסדרה.

לאחר מכן יש מגוון רחב של סדרות לבחירה.

האם הרב יכול להבהיר מה אנחנו צריכים ללמוד על מנת לטהר האגו כדי לדבוק בה?

תשובה

היות האדם בכללות מורכבת משני חלקים. א. שכל. ב. מדות.

אצל רוב בנ"א אף ההשכלה היא כלי ושביל לצורך המדות. לעומתם אצל ת"ח אמיתים ישנו בנין של השכלה בעצם.

ולפיכך לרוב בנ"א נצרך לפחות השכלה מועטת לצורך המדות, והעיקר אצלם הוא המדות.

אשר על כן הומלץ לעסוק בתחלה בספרי **דע את נפשך ודע את הרגשותיך**, שבהם נסדר בכללות כוחות הנפש באופן שאף ההשכלה בעיקר לצורך המדות. והעיקר בספרים אלו הגעה אל עולם המדות שבנפש.

לעומתם **דע את מחשבותיך ודע את דעתך** הם בירורי המדות בשורשם באופן יסודי, אשר לאלו שנטית נפשם בעסק המדות עצמו יוקשה יותר לעסוק בהם. על אף שזהו אינו הצורה השלמה, כי א"א לברר את המדות בשלמות אלא מתוך שורשיהם הברור בהשכלה.

כידוע ספרו של ר' ישראל מסלנט הוא בחינת מוסר. ספרו של הסבא מקלם נקרא חכמה ומוסר, וספרו של ר' ירוחם נקרא דעת חכמה ומוסר. גילוי המוחין שבמדות, ושורשיהם במוחין בעצם.

ספר **דע את דמיוןך** הוא ממוצע בין השכלה למדות. כי זו מהות המדמה ממצע בין עולם לעולם. ממצע בשורש בין נברא לבורא, אדמה לעליון. וממצע בין השכלה למדות, מדמה מלשון מדות.

יתר על כן **דע את יחודך** וכן **דע את נשמתך** אלו מערכות שבדרכי העבודה יותר נוטות לצד הנשמתי הפנימי שבאדם. יש להבהיר. יש עבודה דרך המעשה - הלכה. יש עבודה דרך המידות, יש עבודה דרך השכלה, ויש עבודה לפני נטיית הטבע הנשמתי. וע"ז נבנה גם מהלך **דע את התבודדותך**.

יתר על כן **דע את הויתך**, הוא מכוון לגעת בעצם ההיות של האדם, שכל השאר אינם אלא ענפים ולבושים של ההויה.

דע את עצמך הוא הקדמה כללית להכרת הנפש והשקטת הנפש. וכן **דע את מנוחתך** יסודו השקטת הנפש.

כל החלקים שנתבארו עכשיו בס"ד הם ברובם המוחלט דרכים כלליות ללא הבחנה של פרטות של כל נפש ממש, כנפש פרטית ממש שאין דומה לה, שע"ז נאמר לפיכך נברא האדם יחיד.

לצורך מהלך הכרת הנפש הפרטית והעבודה עמה נבנה מערכת **דע את מידותך**, ארבעת היסודות, אש רוח מים ועפר.

במערכת זו לומדים להכיר את כללות הנפש ואת פרטותה. לצורך כך נצרך לימוד יסודי ומעמיק של כמה שנים להכיר את צורת מבנה הנפש כללים ופרטים ופרטי פרטים. ולפ"ז להכיר את פרטותו שלו ואם יזכה אף להועיל לאחרים להכיר את פרטותם שלהם.

במערכת זו הסדר הוא, הקדמה: הכרת הנפש, שורשי תנועות נפש (נמצא באמצע מסירה). ואח"כ ללמוד את השיעורים בכל מדה ומדה בכללות ובעיקר לפי המדות השייכות ליסוד שלו. ■

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בברכה בכתובת: rav@bilvavi.net
להצטרפות לרשימת העלון מדי שבוע ע"י אימייל subscribe@bilvavi.net
שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.395.2440
לעורך ולכל ענייני העלון: parsha@bilvavi.net | לקחת חסות עבור עלון שבועי: sponsor@bilvavi.net
רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | מייל: @moshebooks.com
ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829